

УДК 336.7

Уточнення змісту банківської діяльності: риси і принципи

Неля Григорівна Нагайчук,
доцент кафедри фінансів
Черкаського інституту банківської справи
Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ),
кандидат економічних наук, доцент

Анотація. Розглянуто підходи до тлумачення змісту поняття «банківська діяльність» у вітчизняному законодавстві та законодавчих актах окремих країн, проведено їх порівняння. Виявлено риси і принципи банківської діяльності, що дало змогу сформулювати авторське визначення цієї дефініції. Розмежовано поняття «банківський продукт», «банківська послуга», «банківська операція», це дозволило зробити висновок, що банківську діяльність не можна розглядати лише через фокус здійснюваних банком операцій на фінансовому ринку. Доведено, що однією з особливостей банківської діяльності є побудова скелета банківської системи і налаштування взаємодії її складових, тому банківська діяльність є системною.

Ключові слова: ринок фінансових послуг, банк, банківська діяльність, банківський продукт, банківська послуга, банківська операція, банківська система.

Постановка проблеми. Трансформація економіки на ринкові засади функціонування торкнулась усіх сфер суспільного життя України. Особливо кардинальні зміни відбулися на ринку фінансових послуг – у сфері фінансового посередництва. Деяких посередників ці зміни торкнулися більше, інших – менше. В Україні, попри зростання активів небанківських фінансово-кредитних установ, на сьогодні в інституціональній структурі фінансового посередництва превалюють банки, як за кількістю, так і за обсягом власних і акумульованих ресурсів. Однією з умов ефективності економічної системи є стан і розвиток банківського сектору. Ті зміни, що відбуваються на локальних і глобальних фінансових ринках, вимагають переосмислення ролі банківської діяльності в сучасній економіці. Такий стан речей передусім вимагає дослідження економічної змісту поняття «банківська діяльність», виявлення її характерних рис та принципів провадження як основного різновиду фінансового посередництва.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Актуальність цього питання зумовлена і тим, що, оскільки банківська діяльність виступає об'єктом державного регулювання, потрібно досить чітко визначити, що під нею слід розуміти, якими рисами володіє і на яких принципах ґрунтується її здійснення. Дослідженню питань щодо банківської діяльності присвячені праці українських і зарубіжних науковців, таких як: Т. Латковська, С. Подік, О. Брегеда, О. Вовченко, А. Єпіфанов, І. Сало, І. Пасічник, К. Басадзе, С. Рекіанов і багатьох інших. Кожен із науковців торкався певного аспекту змістовного наповнення поняття «банківська діяльність», використовуючи при цьому власний науково-методичний підхід. Питанням організації та провадження банківської діяльності присвячені роботи російських учених – А. Літовських, М. Шевченко, А. Шеметева, К. Лук'янова та ін.

Зарубіжні вчені (В. Лексіс, Б. Бухвальд, Е. Дж. Долан, П. Роуз) до змісту банківської діяльності підходять більше з практичного погляду і найчастіше роз-

глядають як діяльність банків на грошовому ринку з надання банківських послуг.

Високо оцінюючи вклад дослідників у розвиток цієї проблематики, слід зазначити, що, на нашу думку, ще недостатньо дослідженими залишаються питання щодо визначення суті банківської діяльності як різновиду фінансового посередництва і місця банківських послуг у сукупності фінансових.

Метою статті є дослідження змістовного наповнення поняття «банківська діяльність», зіставлення підходів до її тлумачення в законодавстві окремих країнах і виявлення її рис та принципів провадження в контексті здійснення банками функцій фінансових посередників.

Вклад основного матеріалу. Легітимне тлумачення банківської діяльності міститься в законодавстві кожної країни. Так, в Україні воно представлено у статті 2 Закону «Про банки і банківську діяльність» як вид діяльності із залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах і на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб [1].

З наведеного визначення випливає, що об'єктом банківської діяльності є грошові цінності, які можуть виконувати функції засобу платежу та накопичення. Однак, досліджуючи практичні аспекти банківської діяльності, можемо говорити й про інші цінності, з якими банк проводить операції, що також можуть виконувати вищезначені функції. Ними можуть бути цінні папери, які мають грошове вираження, і валютні цінності. Тобто банківська діяльність – це сукупність дій банківської системи з приводу обороту грошей, цінних паперів і валютних цінностей як засобів платежу, збереження і як товару [2].

Згідно з європейським законодавством об'єктами банківської діяльності визначено [3]:

- вклади та інструменти задля розміщення капіталу (вклади до запитання, депозитні вклади, банківські цінні папери);

- інструменти обігу, за допомогою яких відбувається передання вартості, їх поділяють: на зовнішні (готівка, безготівкові розрахунки та електронні гроші) і внутрішні (касові операції, міжбанківські перекази, кліринг);
- боргові та гарантійні інструменти (різноманітні заборгованості фірм, позики сектору домогосподарств, ксенокредити).

Виходячи з цього переліку, можна зробити висновок, що здійснення операцій із фінансовими інструментами є специфічною рисою банківської діяльності та є характерними і дозволеними для проведення лише для фінансових установ. З цього випливає, що

банківська діяльність має професійний і виключний характер, є видом підприємницької діяльності, що має певну специфіку і особливі риси, серед яких варто відмітити – діяльність, спрямовану на отримання прибутку за рахунок здійснення операцій із власними і залученими коштами та обігу фінансових інструментів; наявність суворого державного регулювання банківської діяльності, що зумовлено наявністю ризиків та використанням залучених фінансових ресурсів і продиктованого необхідністю захисту, перш за все, інтересів суспільства, а потім самого банку.

Цікавим є визначення банківської діяльності в законодавстві певних країн (табл. 1).

Таблиця 1

Підходи до трактування банківської діяльності в законодавчих актах окремих країн

Країна	Визначення
Україна	залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб
Росія	немає
Білорусь	сукупність банківських операцій, що здійснюються банками і небанківськими кредитно-фінансовими організаціями, спрямованими на отримання прибутку
Казахстан	здійснення банками банківських та інших операцій, установлених законом
Індія	здійснення діяльності з метою кредитування інвестицій, приймання грошей від населення на депозитні рахунки, відкриття рахунків до запитання, надання витягів з чекового рахунка тощо.

В Оксфордському тлумачному словнику банківська діяльність визначається як діяльність, яка здійснюється банками і включає: особисте обслуговування (фізичних осіб), комерційні послуги (обслуговування невеликих і середніх підприємств) та обслуговування корпорацій. Стотно банківської діяльності у США, то в основному вона здійснюється спеціалізованими банківськими установами [4].

Таким чином, здебільшого, для позначення банківської діяльності використовують підхід, що містить перерахування видів операцій (послуг), здійснення яких дозволено банку, тобто банківська діяльність виступає як механічна сума всіх операцій, що їх виконують установи під назвою «банки».

Недоліком такого підходу є незавершеність дефініції, оскільки банки постійно розширюють асортимент своїх продуктів (послуг) і, відповідно, коло здійснюваних операцій.

Законодавства більшості країн розрізняють фінансові послуги як такі, що є виключно банківськими (тобто ті, які може проводити лише установа, що є банком) та інші фінансові послуги. У класичному варіанті до банківських послуг належать: залучення коштів та банківських металів у влади від юридичних осіб і громадян; відкриття і ведення поточних рахунків клієнтів банку, в тому числі й у металах; розміщення залучених у депозити коштів (дорогоцінних металів) від власного імені, на власних умовах і на власну відповідальність (ризик). Вищеназвані операції є виключно банківськими, тобто виступають операціями базового рівня і формують первинну сферу банківської діяльності. За межі виключної банківської діяльності виходить більшість операцій, які також можуть здійснювати банки, – поряд з іншими фінансовими

установами та установами, що є елементами фінансової інфраструктури економіки.

Виходячи з наведеного вище, банківська діяльність є набором посередницьких операцій на фінансовому ринку, що здійснюється банківськими установами як виключна діяльність, визначена законом і регульована державою, а банк, відповідно до цього, – будь-який фінансовий посередник, що виконує одну або декілька операцій, віднесених законом до банківської діяльності [5, с. 93].

На думку Т. Латковської: «Не тому діяльність банківська, що нею займається банк, а банк тому банк, що він здійснює банківську діяльність» [6].

В. Оргинський стверджує, що ступінь розвитку банківської діяльності визначає фінансово-економічну спроможність і потенціал держави. Автор розглядає банківську діяльність як підприємницьку діяльність, яка здійснюється на власний розсуд і ризик з метою отримання прибутку; як діяльність банків як самостійних суб'єктів господарювання; як владно-організаційну діяльність НБУ [7, с. 62].

Не можемо погодитись із визначенням авторів навчального посібника «Банківський менеджмент», які розуміють під банківською діяльністю діяльність банку з метою отримання прибутку [8, с. 29]. На наш погляд, у ньому відсутня галузева специфіка (сама банківська діяльність), оскільки будь-який суб'єкт підприємницької діяльності діє з метою отримання прибутку, але при цьому він не завжди є банком.

Окремі науковці застосовують вузьке і широке трактування банківської діяльності. Так, у вузькому сенсі банківська діяльність включає лише ті операції, які виділяють банк із числа інших фінансово-кредитних установ, а в широкому – це всі види операцій, які можуть здійснювати відповідно до законодавства про

банки, а у визначених законом випадках – інші юридичні особи [9, с. 107].

Також банківську діяльність розглядають і з правового погляду. Так, у Банківській енциклопедії за редакцією професора А. Мороза банківська діяль-

ність визначається як сукупність правових дій, що здійснюються певними суб'єктами у формі, яка вимагається законом або договором [10].

У табл. 2 систематизовано риси і принципи банківської діяльності.

Таблиця 2

Риси банківської діяльності і принципи її здійснення

Риси	Принципи
банківська діяльність – це особливий вид господарської діяльності	незалежність банків у своїй діяльності, їхня економічна самостійність
банківська діяльність являє собою сукупність банківських операцій та банківських послуг	невтручання органів державної влади і місцевого самоврядування в діяльність банків, за винятком випадків, установлених законодавством (зокрема, у межах організації Національним банком України банківського регулювання і банківського нагляду)
банківська діяльність здійснюється спеціальними суб'єктами (банками)	розмежування відповідальності між банками України і державою
для здійснення банківської діяльності необхідною умовою є отримання ліцензії (дозволу) НБУ	обов'язковість отримання банками ліцензій (дозволів) на здійснення банківських операцій, передбачених законодавством
банківська діяльність має систематичний характер	обов'язковість дотримання банками встановлених НБУ економічних нормативів для підтримання стабільності банківської системи країни і захисту інтересу клієнтів
банківська діяльність спрямована на функціонування і розвиток банківської системи, реалізацію грошово-кредитної політики держави	закріплення за банками права оперативної самостійності у виборі клієнтів і видів операцій, за якими він буде спеціалізуватися
	забезпечення фізичним і юридичним особам права вільного вибору банку
	забезпечення виконання банком узятих на себе майнових зобов'язань перед клієнтами і третіми особами, перш за все – повернення грошових коштів вкладникам банків

Примітка. Складено за [6; 11].

Групування ознак і принципів провадження банківської діяльності дає підстави запропонувати таке визначення цього поняття. Банківська діяльність – це особливий вид систематичної господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, здійснюється спеціальними суб'єктами (банками) шляхом проведення банківських операцій і надання банківських послуг із метою одержання прибутку і спрямована на функціонування та розвиток банківської системи й реалізацію грошово-кредитної політики держави.

Як бачимо, широке трактування банківської діяльності включає комплекс банківських операцій і банківських послуг, тому вважаємо за доцільне з'ясувати економічний зміст банківської послуги і банківської операції.

Вітчизняним законодавством не визначено змісту понять «банківська операція» і «банківська послуга». Так, у Законі України «Про банки і банківську діяльність» згадується лише про фінансові послуги, які банк має право надавати своїм клієнтам (крім банків).

Особливим товаром, яким торгує банк, є фінансова послуга, яка, на відміну від результатів виробничої діяльності (товару, продукту), характеризується такими ознаками, як нематеріальність, неможливість зберігання (нагромадження), невіддільність послуги від постачальника, неоднорідність або унікальність [12, с. 107].

Місцем, де відбувається купівля-продаж банківських послуг, є сегмент ринку фінансових послуг – ринок банківських послуг, відповідно до цього банківська послуга є складовою фінансової послуги. Це дозволяє розглядати поняття «банківська послуга» через призму поняття «фінансова послуга». У Законі

України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» дефініція «фінансова послуга» розкривається через поняття «операція».

На основі дослідження законодавства іноземних країн щодо визначення вищезначених понять були сформувані такі висновки:

- фінансові послуги є прерогативою банків, страхових компаній, інвестиційних фондів, клірингових будинків та інших фінансових посередників;
- розмежування між банківськими операціями і фінансовими послугами ґрунтується лише на поділі фінансових посередників на банківські і небанківські;
- «фінансова операція» розглядається в розрізі системи національних рахунків, а «фінансова послуга» – у контексті фінансового ринку, учасниками якого є банки і «небанки».

Згідно з українською практикою, умовою для проведення банками банківських операцій є наявність ліцензії НБУ. Такі операції прийнято поділяти на три групи:

- активні – передбачають розміщення залучених і власних ресурсів на потреби різних господарських операцій населення;
- пасивні – операції, за допомогою яких банки формують свої ресурси;
- комісійно-представницькі – операції, які здійснюються за дорученням і на користь клієнта за певну плату.

Крім того, автори навчального посібника «Банківські операції» пропонують класифікувати банківські операції за такими ознаками [13, с. 21]:

- за економічними ознаками: базові та інші;
- функціональним призначенням: розміщення коштів, формування ресурсів і комісійно-посередницькі;
- способом відображення в бухгалтерській звітності: активні, пасивні, позабалансові.

Банківські операції повинні відповідати таким вимогам: бути визначені законодавством; можуть виконуватися лише спеціальною установою – банком; отримання фінансовим посередником статусу банку не лімітується кількістю здійснюваних ним операцій.

На переконання вітчизняної дослідниці О. Бреґеди, між банківськими операціями і банківськими послугами існують суттєві розбіжності. Науковець

стверджує, що здійснення банківських операцій не обумовлює обов'язкового надання банківських послуг, але надання банківських послуг обов'язково вимагають проведення банківських операцій [14]. Дослідниця пропонує розглядати банківські послуги у вузькому та широкому тлумаченні і стверджує, що в широкому сенсі банківська послуга – те ж саме, що й банківська операція, а у вузькому – банківські послуги – це додаткові, супутні до основних види діяльності, які допомагають поліпшити ступінь обслуговування клієнтів [14, с. 18].

Дослідження праць вітчизняних дослідників дало змогу систематизувати ознаки (рисни) банківських послуг і банківських операцій (табл. 3).

Таблиця 3

Ознаки банківських послуг і банківських операцій

Ознаки банківської послуги	Ознаки банківської операції
банківська послуга сприймається як діяльність особи (юридичної чи фізичної), яка надає послугу	їхнім об'єктом є гроші
банківська послуга не має матеріально-речової форми вираження	здійснюються на основі ліцензії, виданої Національним банком України
абстрактна форма банківської послуги набуває конкретного вираження на основі договірних відносин	вони можуть здійснюватися банками, а у випадках, передбачених законодавством, – іншими суб'єктами підприємництва (юридичними особами)
корисний ефект банківської послуги проявляється у процесі її надання	ці операції здійснюються згідно з правилами, встановленими Національним банком України, тобто передбачає певну послідовність дій банку
час надання і споживання банківської послуги здебільшого збігаються	банківська операція – елемент підприємницької діяльності, а тому, зазвичай, скеровується на одержання прибутку
метою реалізації є одержання прибутку	банківські операції обліковуються в бухгалтерському обліку і фіксуються шляхом здійснення записів на банківських рахунках
	банківські операції мають кінцеву мету

Примітка. Складено за [15; 16].

Виходячи з характерних рис понять «банківська операція» і «банківська послуга», спробуємо сформулювати визначення цих понять. На нашу думку, банківська послуга – це діяльність банківської установи, що здійснюється на договірних засадах з метою одержання корисного ефекту її споживачем і прибутку банком.

А банківська операція – це діяльність банку, а в окремих випадках й інших суб'єктів підприємництва, яка характеризується певною закріпленою (правилами, інструкціями) послідовністю дій, здійснюється на підставі банківської ліцензії, об'єктом якої виступають гроші, має кінцеву мету – одержання прибутку, обов'язково відображається в бухгалтерському обліку і фіксується шляхом здійснення записів на банківських рахунках.

Цікавий підхід до з'ясування суті банківської послуги знаходимо у джерелі [15, с. 128], автори якого розкривають її зміст через поняття банківського продукту, що формує дискусійну тріаду «продукт – послуга – операція». На думку зазначених авторів, банківська послуга – це різновид фінансової послуги, складова частина банківського продукту, яка надається як самостійно, так і за допомогою здійснення необхідних банківських операцій в інтересах і з метою задоволення певних фінансових потреб різних категорій клієнтів – споживачів цих послуг у сфері грошово-кредитних відносин без залучення додаткових резервів (а також без ризику втрати активів банку),

результатом якої для банку буде отримання доходу у формі процента (комісії).

Таким чином, первинним у банківській діяльності є створення банківського продукту як результату діяльності банку, який пропонується на ринку фінансових послуг у формі банківської послуги задля задоволення потреб клієнтів, надання якої передбачає виконання певних технологічних дій – банківських операцій.

Тому банкіри-практики розглядають банківський продукт із позиції банку і пропонують використовувати це поняття у внутрішньобанківських документах, а термін «банківська послуга» більше характеризує попит клієнтів на специфічний продукт банківської діяльності, але практично банкірами ці терміни ототожнюються. Практики відмічають, що банківська операція – це певна закінчена дія, а її виконання – технологічний процес, адже щоб надати банківську послугу, банк має виконати одну або більше банківських операцій. Таким чином, банківський продукт – це послуга, яка має матеріальне відображення і вартість (як інтелектуальна власність), а безпосередньо послуга не має матеріального вираження і оплатою за її отримання є комісійна винагорода банку. Банк продає клієнтові лише послугу, яку оформляє певною угодою (депозитною, кредитною тощо), а продукт (як цінність) завжди залишається в його власності.

Відповідно до Закону «Про банки і банківську діяльність», банк, крім надання фінансових послуг, має право проводити також діяльність: щодо інвестицій; випуску власних цінних паперів; випуску, розповсюдження та проведення лотерей; зберігання цінностей або надання в майновий найм (оренду) індивідуального банківського сейфа; інкасації коштів і перевезення валютних цінностей; ведення реєстрів власників іменних цінних паперів (крім власних акцій); надання консультаційних та інформаційних послуг щодо банківських та інших фінансових послуг.

З наведеного вище можемо зробити висновок, що банківську діяльність не можна розглядати лише через фокус здійснюваних банком операцій на фінансовому ринку, оскільки однією з особливостей банківської діяльності є побудова скелета банківської системи і налаштування взаємодії її складових.

Як підтвердження цьому С. Рекіянов зазначає, що банківська діяльність – це система діючих спеціальних суб'єктів та операцій, здійснюваних ними як учасниками єдиної банківської системи з приводу грошей, цінних паперів і валютних цінностей як засобів платежу, заощадження й товару [11]. Таким чином, банківська діяльність – це системна діяльність, тобто функціонування і взаємодія економічних суб'єктів, що утворюють банківську систему. Банківська система відіграє провідну роль в економічному становленні кожної держави, вона є суб'єктом грошово-кредитного регулювання економіки, створює умови для мобілізації та використання грошових коштів, її ефективне функціонування забезпечує виконання фінансових зобов'язань, установлює динамізм інвестиційного процесу. Ефективно організована банківська система є запорукою сталого економічного зростання [16], тому дослідження її змісту, функцій і характерних рис перебуває в колі перспективних розвідок автора.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави сформулювати такі висновки:

- у більшості випадків для позначення банківської діяльності використовують механічне перерахування видів операцій, які дозволено здійснювати банку. Недоліком цього підходу є

незавершеність дефініції, оскільки банки постійно розширюють асортимент своїх продуктів (послуг) і, відповідно, коло здійснюваних операцій. На основі проведеного групування ознак і принципів провадження банківської діяльності було сформульоване таке визначення цього поняття: банківська діяльність – це особливий вид систематичної господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, здійснюється спеціальними суб'єктами (банками) шляхом проведення банківських операцій і надання банківських послуг з метою одержання прибутку і спрямована на функціонування та розвиток банківської системи й реалізацію грошово-кредитної політики держави;

- з'ясовано, що вітчизняним законодавством не визначено змісту понять «банківська операція», «банківська послуга» і «банківський продукт». Систематизувавши характерні риси банківської операції та банківської послуги, була здійснена спроба сформулювати визначення цих понять. Так, банківська послуга – це діяльність банківської установи, що здійснюється на договірних засадах з метою одержання корисного ефекту її споживачем і прибутку банком. А банківська операція – це діяльність банку, а в окремих випадках й інших суб'єктів підприємництва, яка характеризується певною закріпленою (правилами, інструкціями) послідовністю дій, здійснюється на підставі банківської ліцензії, об'єктом якої виступають гроші, має кінцеву мету, головна з яких – одержання прибутку, обов'язково відображається в бухгалтерському обліку і фіксується шляхом здійснення записів на банківських рахунках. Однак первинним у банківській діяльності є створення банківського продукту як результату діяльності банку, який пропонується на ринку фінансових послуг у формі банківської послуги задля задоволення потреб клієнтів, надання якої передбачає виконання певних технологічних дій – банківських операцій.

Список використаних джерел

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
2. Опря А. Т. Фінансове право : навч. посібник / А. Т. Опря. – К. : Центр навч. літератури, 2004. – 248 с.
3. Матук Ж. Финансовые системы Франции и других стран / Ж. Матук ; под общ. ред. проф. Л. П. Павловой. – М. : АО «Финстатинформ», 1994. – Т. 1, кн. 1. – С. 16.
4. Батлер Б. Оксфордский толковый словарь / Б. Батлер, Б. Джонсон, Г. Сидуэлл, Э. Вуд. – 2003 [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://vocabulary.ru/dictionary/533/word/banking-bankovskaja-dejatelnost>.
5. Онищенко В. О. Основи банківської справи : навч. посібник / В. О. Онищенко. – Полтава : Вид-во ПДТУ, 1999. – 163 с.
6. Латковська Т. А. Банківська діяльність як предмет регулювання різних галузей законодавства / Т. А. Латковська // Актуальні проблеми держави і права. – 2009. – Вип. 49. – С. 338–344.
7. Ортинський В. Л. Основи держави і права України / В. Л. Ортинський. – Вид. друге, допов. і переробл. – Львів : Оріяна-Нова, 2005. – 368 с.
8. Банківський менеджмент : навч. посібник / [Кириченко О., Гіленко І., Роголь С., Сиротян С., Немой О.]. – К. : Знання-Прес, 2002. – 438 с.
9. Ващенко Ю. В. Банківське право : навч. посібник / Ю. В. Ващенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 344 с.

10. Банківська енциклопедія / за ред. А. М. Мороза. – К. : Ельтон, 1993. – 336 с.
11. Рекіянов С. О. Сутність банківської системи України та її функції в сучасних умовах / С. О. Рекіянов // Наукові праці МАУП. – 2013. – Вип. 2 (37). – С. 77–83.
12. Подік С. М. Банки і банківська діяльність : навч.-метод. посібник / С. М. Подік. – К. : Вид-во ФАДА, ЛТД, 2006. – 250 с.
13. Єпіфанов А. О. Операції комерційних банків : навч. посібник / А. О. Єпіфанов, Н. Г. Маслак, І. В. Сало. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. – 523 с.
14. Брегеда О. А. Ринок банківських послуг в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку : дис. ... канд. екон. наук : 08.04.01 / О. А. Брегеда ; Київський національний економічний ун-т. – К., 2002. – 196 с.
15. Пасічник І. В. Сучасні підходи щодо визначення сутності банківських послуг / К. М. Басадзе, І. В. Пасічник // Вісник Хмельницького національного університету (Економічні науки). – 2012. – № 1. – С. 126–129.
16. Леоненко О. М. Співвідношення понять «банківська операція», «кредитна операція» та «банківська угода» [Електронний ресурс] / О. М. Леоненко. – Режим доступу : <http://bulletin.uabs.edu.ua/store/jur/2013/75be1a31b59791b48ea269c60b7185ee.pdf>.
17. Івченко К. А. Щодо визначення банківської системи України / К. А. Івченко // Актуальні проблеми права: теорія і практика. – 2012. – № 25. – С. 295–300.

Summary. The article deals with various approaches to the interpretation of the term “banking” in the domestic legislation and the legislation of different countries. The features and principles of banking are shown. It helped to formulate the author’s definition of “banking”. The concepts “a banking product”, “a banking service”, “a banking operation” have been differentiated. It allowed to make the conclusion that banking can not be considered only through the banking operations in the financial market. It is proved that one of the features of banking is to build the frame of the banking system and to configurate interaction of its components.

Keywords: financial services market, bank, banking, banking product, banking service, banking operation, banking system.